

‘IK KENDE ALLEEN DE DALAI LAMA’

PAOLA PIVI PORTRETTEERT DUIZENDEN TULKU’S

TEKST: ANNEMARIE OPMEER

Groots en ambitieus; dat is wat het werk van kunstenaars Paola Pivi kenmerkt. Haar nieuwste project is het omvangrijkste tot nu toe: zij, haar man, en een enorm team van mensen zijn bezig beelden van alle herkende tulku's verzamelen – ja, álle: dat zijn er duizenden. "Ik vind het geweldig dat dit mijn kunst overstijgt."

Als je Paola Pivi kent, is het misschien van een werk als *Guitar, guitar*, een verzameling van duizenden alledaagse voorwerpen in identieke paren. Of van haar gigantische installatie *It's a cocktail party*, met kranen zo hoog als het plafond die espresso, olijfolie, melk, water, glycerine, rode wijn, zwarte inkt, siroop, en gezichtstonic spuiten. Of misschien ken je haar van haar intrigerende performance- en fotografieprojecten met dieren; zoals *Untitled (zebras)* – zebra's in de sneeuw, en *One cup of cappuccino then I go* – een luipaard dat tussen kopjes cappuccino doorloopt. De werken van de in Italië geboren Paola Pivi zijn een lust voor het kunstminnende hart. De manier waarop ze je bewust maken van hoe we de wereld bekijken en gebruiken, is fris en licht – en de diversiteit is enorm. Van een schilderij bedekt met een 25 centimeter dikke laag witte plastic parels, honderd identiek geklede Chinese mensen, tot een grashelling waar bezoekers vanaf mogen rollen: Pivi weet haar weg in het hele kunstspectrum. Waar je haar misschien nog niet van kent, maar absoluut van moet leren kennen, is haar nieuwste project: *Tulku's 1880 to 2018*. Pivi heeft zich ten doel gesteld beelden van alle tulku's in de wereld te verzamelen. Tulku's zijn gereïncarneerde spirituele meesters, lama's en karmapa's, die in diverse Tibetaans-boeddhistische stromingen een

'ALS IETS ECHT KUNST IS, DAN WEET IK DAT HET WERKT'

belangrijke rol vervullen en als leider optreden van gemeenschappen in Tibet, Nepal, India, China en Mongolië. Tulku's worden door spirituele autoriteiten gezocht en 'herkend', vaak al als kind. De bekendste tulku van deze tijd is zijn heiligheid de Dalai Lama, maar hij is niet de enige. Er zijn zelfs enkele westerlingen die als tulku herkend zijn. Ik spreek met Pivi, die in Alaska woont, over hoe ze tot dit project is gekomen.

'ZIJ LÉVEN TIBET'

'Ik kwam met het boeddhisme in aanraking dankzij mijn man,' vertelt ze. Ze ontmoette haar man, de Tibetaanse ex-moennik Karma Lama, in Alaska, waar hij nu muzikant is onder de naam *Culture brothers*. 'Hij en zijn familie leven in ballingschap. Zij leven nog net als in Tibet, heel dicht bij

Over Paola Pivi

Paola Pivi is geboren in 1971 in Milaan en heeft gewoond en gewerkt op verschillende plekken, zoals het mediterrane eiland Alicudi, Sicilië, met maar 62 inwoners. Momenteel woont ze in Anchorage, Alaska. Ze begon haar studie aan de *Faculteit voor Ingenieurswetenschappen* in Milaan en studeerde nucleaire technologie. Ze stapte niet lang daarna over naar de *Brera Kunstacademie* in Milaan. Tentoonstellingen van haar werk en performances zijn te zien over heel de wereld. Ze ontving in 1999 de *Golden Lion Award* op de Biënnale in Venetië voor het beste paviljoen.

Meer info? Kijk op www.paolapivi.com.

de diaspora van het Tibetaanse volk. Hij is opgevoed als boeddhist, maar ik wist er weinig over. Ik had een fascinatie voor de Dalai Lama en ik had *Seven years in Tibet* gezien, maar dat was het dan ook. Toen ik er met hem over sprak vond ik het vreselijk interessant.' Nu is ze getrouwd, wat haar een heel nieuwe visie op de Tibetaanse cultuur geeft. 'Met een Tibetaan trouwen, en in een Tibetaanse familie terecht komen, betekent dat je het alledaagse gezichtspunt te zien krijgt. Ik kan allerlei boeken lezen en dingen leren, maar dat is een ander niveau. Zij léven het.'

De samenwerking met Karma Lama is heel belangrijk voor haar kunst. 'Mijn man en ik werken samen op een heleboel gebieden. Hij bedenkt bijvoorbeeld de titels van mijn werken, maar dat niet alleen. Wij geloven niet in de westerse manier van een stel zijn, waarbij je elke ochtend naar je eigen werk vertrekt en 's avonds weer thuiskomt.' Door de hechte samenwerking met Karma Lama dook Tibet al eerder op in haar werk, bijvoorbeeld in een kunstwerk van bakken met diverse kleuren speciaal ontwikkeld *Free Tibet*-snoepgoed. In Alaska werd onder de artistieke leiding van Pivi en haar man het *Free Tibet concert: a big dream* uitgevoerd, in samenwerking met Inuit- en Tibetaanse muzikanten, en als speciale gast Ngawang Sangdrol, een voormalige politieke gevangene en Tibetaanse non. En er was de indrukwekkende performance *1000* in het *Tate Modern*: duizend mensen schreeuwden, zo hard als ze konden, als één stem voor Tibet. Haar idee om werk te maken met de afbeeldingen van tulku's ontstond toen ze een foto zag van de huidige Karmapa. 'Ik raakte nieuwsgierig en ontdekte dat er heel veel tulku's zijn. Heel veel mensen weten dat niet, maar er zijn er duizenden. Ik wist het aanvankelijk ook niet, ik kende alleen de Dalai Lama. Het idee van dit kunstwerk ontstond onbewust, net als ieder kunstwerk. Ik had een heel duidelijk beeld dat ik alle foto's van tulku's zou verzamelen. Pas later kwam ik er achter wat een enorm werk dat is! Het is nog nooit eerder gedaan in de geschiedenis.'

Chogye Trichen Rinpoche, Ngawang Khyenrab Gyatso (1920–2007). Foto: Thomas L. Kelly

Shakor Tulku. Foto: Melina Mulas

ART MEETS SCIENCE

Het verzamelen van de portretten is een uiterst tijdrovend karwei. 'We werken samen met *National Geographic* en zo'n tweehonderd andere instituten en organisaties. Vaak ook komen de foto's uit persoonlijke collecties. We proberen van elke incarnatie van een tulku een foto te vinden, de huidige en vorige incarnaties, tot het begin van de fotografie. Veel daarvan is echt grondwerk, we bezoeken soms heel afgelegen kloosters. Deze wereld werkt niet met e-mail.' Het is dus niet altijd makkelijk om aan beeld te komen. 'Het kan een foto zijn die recht van het altaar komt, dat is dan de enige foto die een klooster beschikbaar heeft. Soms is de tulku zelf de enige die foto's heeft. Als er iemand bij mij aan mijn deur zou staan en me om een foto vraagt, zou ik ook niet zomaar weten of ik er direct eentje beschikbaar heb.'

De foto's worden ingescand en voorzien van historische informatie, die echt accuraat moet zijn. 'Het is ook een wetenschappelijk project, waar historische deskundigen bij betrokken zijn.' Is er werkelijk geen beeld beschikbaar, dan worden er foto's gemaakt door fotografen die in de buurt zijn of speciaal afreizen naar de meest afgelegen gebieden, bijvoorbeeld Don Farber, die nog steeds op reis is, of Tim Roodenrys. 'Het veldwerk is ontzettend zwaar. Tim kreeg malaria terwijl hij dit aan het doen was.' De nieuwe foto's moeten wel zo veel mogelijk voldoen aan de klassieke esthetiek van de afbeeldingen van de tulku, met een troon en traditionele kledij. 'Maar we proberen zo veel mogelijk te werken met foto's die al echt bestaan. Deze zijn door mensen uitgekozen, vervullen een rol, het zijn heilige voorwerpen die veel kracht bezitten en direct met de kijker communiceren. Dit is een cultuur waar leiders en hun gemeenschap een een-op-eenrelatie hebben, een relatie gebaseerd op compassie. Ik wil wedden dat je geen enkele andere cultuur kunt vinden waar dit zo is. Bij ons in het Westen is die relatie gebaseerd op afstandelijkheid, op krachtig overkomen, of wat dan ook, maar niet op compassie. Van deze mensen wordt echter verwacht dat ze leren en onderwijzen. Dat vind ik ongelooflijk bijzonder.' Is ze al mensen tegengekomen die liever niet mee willen doen aan het project? 'Eigenlijk was iedereen die we benaderd hebben heel positief. Zijne Heiligheid de Dalai Lama noemde het "very, very good". Sommigen zeiden dat dit een goede manier was om onze levens te gebruiken. Er zijn tulku's die de bijbehorende rol niet uit willen voeren, maar zo'n herkenning kun je niet ongedaan maken. Diegene is en blijft een tulku. Zij vonden het vaak wel goed als er een kinderfoto gebruikt werd.'

ECHTE KUNST

Hoe voelt dit ten opzichte van het werk dat ze hiervoor maakte? 'Ik maak grote dingen, ambitieuze dingen, leuke dingen. Altijd anders. Ik ben gewend aan enorme projecten die jaren duren en waar enorme teams aan werken,

Tulkus 1880 – 2018

De tulkus van Pivi (nu al 1000 stuks) zijn te zien van 24 januari tot 5 mei 2013 in het Rotterdamse Witte de With Center for Contemporary Art. Adres: Witte de Withstraat 50.

Geopend op dinsdag t/m zondag van 11.00 tot 18.00 uur.

Meer info: www.wdw.nl

BoeddhMagazine mag tien duo-tickets weggeven voor de tulku-tentoonstelling van Paola Pivi! Wil jij ze winnen? Mail dan je naam en adres naar redactie@boeddhmagazine.nl, o.v.v. 'Pivi'.

dus in die zin is dit niet nieuw. Maar ik vind het geweldig dat dit mijn kunst overstijgt. Dit is groter dan alleen mijn werk, en dat is heel opwindend. Het is een historisch project, een wetenschappelijk project, en kunst, alles tegelijk. Als iets echt kunst is, dan stimuleert het mijn brein – dan weet ik dat het werkt. De eerste toeschouwer die mijn kunstwerken ervaart, ben ik natuurlijk zelf. Ik twijfel er niet aan dat mensen die een expositie binnenlopen met zoveel beelden van tulku's, onmiddellijk de tulkus voelen en vervolgens zien dat het kunst is.'

Spiritualiteit is misschien niet zo'n modieus onderwerp in de westerse kunstwereld, geeft Pivi toe. 'Spiritualiteit is afwezig in de westerse kunst omdat het afwezig is in de westerse cultuur. Als spiritualiteit onderdeel is van je cultuur, komt het vanzelfsprekend in je kunst terecht. Dat zie je in Tibet, en ik zie het in de cultuur hier in Alaska.' Missen we dat, in het Westen? 'Natuurlijk missen we het. Het is belangrijk, maar het is niet iets dat je kunt voorschrijven aan mensen. Spiritualiteit ontstaat op een natuurlijke manier als mensen de planeet en andere mensen gaan respecteren, en leven niet in een 'rat-race', of een race om de planeet kapot te maken.'

2000 AFBEELDINGEN

Paola Pivi verwacht zo'n vier à zes jaar nodig te hebben om het project af te maken. Ze wil tenminste zo'n 2000 foto's van tulku's verzamelen. Ondertussen is ze begonnen met exposeren van het werk dat ze al heeft kunnen verzamelen - zo'n 1000 foto's. In december zijn de fotoportretten van tulku's te zien in het Rotterdamse Witte de With Center for Contemporary Art. 'Ze vullen de gehele beschikbare ruimte.' Het tulku-project neemt haar hele bestaan in beslag. 'Eerst deed ik er nog projecten naast, maar dat werd te veel. Mijn man en ik wijdden nu al onze tijd en aandacht aan dit project – voor de volle honderd procent.'

Annemarie Opmeer is hoofdredacteur van *Down to Earth*, het opinieblad over milieu van Milieudefensie, en mediteert bij Tegen de stroom in.